

EGYMÁS SZEMÉBEN – MUSZLIM BEVÁNDORLÓK ÉS MAGYAR RENDŐRÖK KÖLCSÖNÖS VÉLEMÉNYE

2015. április 19-én Líbia partjaitól 110 kilométerre Olaszország felé tartva elsüllyedt egy menekülteket (illegális bevándorlókat) szállító hajó és mintegy 700 ember fulladt vízbe. Az európai közvélemény nem tehetett úgy, mintha mi sem történt volna. Az Unió szükséghelyzetet hirdetett ki. Ennek az lett volna a célja, hogy minden tagállam vegye ki a részét a menekültáradat kezeléséből. Kvótarendszer bevezetését tervezték, hogy 60 ezer menedékkérőt osztanak szét a tagállamok között, figyelembe véve a befogadó országok GDP-jét, lakosságszámát és a munkanélküliség nagyságát is. A kvóta a Szíriából, illetve Eritreából érkező menedékkérőket érintette volna, közülük is a legális úton érkezőket, akik Olaszország és Görögország területén tartózkodtak. Ezen felül 20 000 ember betelepítését Libanonból, Jordániából és Törökországból. A projekt költségét 50 millió euróra állapították meg. De a bizottság döntései közel sem voltak reálisak, hiszen csak közeli országok menekülttáborában közel 6 millió menekült tartózkodott. A probléma már ekkor bőven túl nőtte magát néhány tízezer menekült elhelyezésén.

Ahogy azt Glied Viktor is írja „*A migráció bonyolult jelensége kétségkívül egy szenzitív téma.*”¹ Főleg, hogyha kényszer szülte migrációról van szó, hiszen itt az egyén számára a push faktor minden más tényezőt felül ír, ezáltal korlátozódik, hogy az egyén szabad akaratával akár rendelkezzen, vagy annak megfelelően cselekedjen.² Ennek ellenére mégis sokszor halljuk azt, hogy az Európán kívülről érkezők káoszt hoznak maguk után. Sokan úgy bélyegzik meg az iszlám vallást mintha az valami erőszakos és brutális irányzat lenne és megvetendő minden, amit tanít. Pedig a sok tévhit és álhír ellenére sokan tudjuk, hogy nem minden migráns rossz, veszélyes vagy erőszakos. Ezek a tévhitek általában félelmeken alapulnak, ami legtöbb esetben a médiából eredő torzított információnak is köszönhető. Minden társadalomban vannak rossz emberek és akadnak olyanok is, akik hálásak a segítségért, amit a kilátástalanság elől menekülve kapnak, és ezáltal itt találnak új hazát. Leírása alapján 3 féle megközelítés létezik, fekete, szürke és fehér. A fekete alapvetően negatív és a hangsúlyt az együttélés hátrányaira, illetve veszélyeire helyezi. A fehér próbálja pozitívabb irányból megközelíteni, lehetőségeket sorol, mint például a vallások és a kultúrák sokszínű találkozási. Végül pedig a szürke ami a „mindennapi valóságot tükrözi”, teljesen általános dolgokat nyilvánít ki.³

A bevándorlók hasznos részei is tudnak lenni az európai társadalomnak, hiszen ezt több siker történet is alátámasztja, az élet több színteréről is. Ilyen például Sayfo Omar

¹ Glied Viktor: Az európai migráció két arca Ad Librum Budapest 2020 59. o.

² Mint Hautzinger Zoltán megállapította „a kivándorlást előidéző tényezők (úgynevezett push-faktorok) mérésével, az elmaradottabb régiók fejlesztésével lehet csak a migráció volumenét hatékonyabban csökkenteni., és csak szükségmegoldásnak tekinthető a migrációs célországok által szorgalmazott korlátozó intézkedések alkalmazása.” Hautzinger Zoltán et al. A migráció elmélete Nemzeti Közszolgálati Egyetem rendészettudományi Kar. Budapest, 2014. 10. o.

³ Glied Viktor: i.m. 92. o.

nemzetközileg elismert Közel-Kelet szakértő.⁴ Az ilyen példák azért fontosak, mert inspirálhatják a többi migránsnak, illetve azoknak is, akik egydimenziós képet alkotnak az összes migránsról. Mert igenis vannak olyanok is, akik hazánkban tanulnak, dolgoznak, házasodnak és itt teremtenek maguknak egzisztenciát. Akik vegyes házasságokból születnek, sokszor százszázalékosan azonosulnak a szüleik által választott ország nemzeti identitásával. De akár lehetnek többes identitásúak és úgy is tudnak hasznosak is lenni a társadalom számára. Sayfo Omar az iszlám ideológiaként való értelmezésével és a bevándorlás problémájának eliszlámosításával összefüggésben – összességében az iszlámellenességgel, mint az új politikai korrektség jelenségével kapcsolatban - nagyon releváns megállapítást tett. Eszerint *„az iszlám kritizálásával, az európai/nemzeti identitások negáción keresztül történő megfogalmazásával megkerülhetők a legfontosabb, legtöbb konfrontációval és talán a legnagyobb tétellel járó kérdések: hogy mit jelent valójában Európának lenni, mik is az európai értékek és mi Európa felelőssége abban, hogy a dolgok idáig fajulhattak.”*⁵

2014-2015-ben érzékelhető mértékben jelent meg a migrációs túlterheltség. Ennek több oka is volt, ahogy Éberhardt Gábor megfogalmazta: „Magyarország 2014. évi érintett és 2015. évben az irreguláris migráció által túlterhelt időszakában 4 markánsan azonosítható migrációelméleti kiváltó ok tártható fel a szervezett irreguláris megjelenés 131 területén. Ezek a szervezési felületek a felekezeti hovatartozás, a diaszpórák vándorlása, a civil szervezetek működésének, valamint a szervezett bűnözés területén jelentek meg.”⁶ Az erősödő migráció Európa szerte indulatokat váltott ki az emberekből. Több országban megnövekedett a bevándorlást ellenzők száma, sőt még a toleranciájukról híres dánok, hollandok, norvégok és svédek tekintetében is megnövekedett a kételkedők száma. Az Egyesült Királyságban élők 37%-a szerint csökkenteni kéne a muszlimok társadalmi jelenlétét.

A 2010-es években – különösen 2015-től - a Magyarországra érkező muszlim bevándorlók helyzetének kezelése (is) új kihívást jelentett a rendészeti szervek, elsősorban a rendőrség számára. Az, hogy a magyar rendőrök tapasztalataik alapján milyen képet alakítottak/alakítanak ki a bevándorlókról, abban az integrációjukat meghatározó kulturális vonatkozások dominálnak. Tehát ennek a képnek a kialakítását meghatározza, befolyásolja a rendőr szocializációja (család, iskola, barátok, rokonok), lakóhelyi környezet és kapcsolatok, többek között az a szervezeti kultúra ahol szolgálatot teljesít, különös tekintettel a csapattársakra.

Az „érem másik oldala”, hogy a bevándorlók milyen képet alakítottak ki a magyar rendőrökről. Véleményüket befolyásolja, hogy migrációjuk során több ország rendfenntartóival kerülnek kapcsolatba. Az ő esetükben is meghatározó a szocializáció, de az is, hogy melyik muszlim országból érkeztek. A politikai-társadalmi viszonyok, a szokások eltérőek az egyes államok között, hiszen az iszlám sokféle kormányzati és normatív gyakorlatot alakított ki, amelyek folyamatosan változnak.

⁴ 1982-ben született vegyes házasságból (magyar-szír). Egyetemi tanulmányait az ELTE BTK-n és Társadalomtudományi Karán végezte, PhD tanulmányait az Utrecht University, Research Institute for History and Culture of the Faculty of Humanities-en folytatta. 2014-ben vendégkutató volt a Cambridge-i Egyetemen; University of Cambridge, HRH Prince Alwaleed bin Talal Centre for the Study of Islam in the Contemporary World

⁵ Sayfo Omar: Az iszlámellenesség, mint új politikai korrektség. Kommentár, 2019/2. 112. o.

⁶Forrás: <https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/A%20haza%20szolga%CC%81lata%CC%81ban%20-%20online%20ko%CC%88tet.pdf> (Letöltés ideje: 2021.07.18.)

Több interjút készítettem a magyar rendőrség tapasztalattal rendelkező tagjaival, illetve itt élő, tartózkodó arabokkal, kiemelten a hozzám közel álló szírekkel. Ezek egy részét jelen írásomban is felhasználom. Kutatásomban segítségemre volt az NKE RTK Rendészettelméleti- és rendészettörténeti valamint Határrendészeti Tanszéke is. Interjúalanyaim közös jellemzője, hogy 2015-2016-ban kapcsolatba kerültek a migránsokkal, illetve másik oldalon az érintett arabokkal is. A tőlük vett idézetek csoportvéleményt fejeznek ki, tehát nem egyéni „különlegességek”.

2015 előtt a migráció nem volt uralkodó politikai téma Magyarországon, azonban a kormánynak már 2013-ban volt egy széles körben nem ismert migrációs stratégiája.⁷ Ebben meghatározták, hogy a rendőrség *„migrációs vonatkozású feladatai – az államhatár őrzése és a határforgalom ellenőrzése mellett – a mélységi ellenőrzésre, egyes esetekben az idegenrendészeti kiutasítására és az őrizet elrendelésére, valamint a kitoloncolások foganatosítására terjednek ki.”* 2015-ben az országot korábban még nem tapasztalt migrációs hullám érte el és az utolsó negyedév kivételével a hazánkba szinte kivétel nélkül jogellenesen érkező harmadik országbeli állampolgárok célja az volt, hogy menedékjog iránti kérelmük benyújtását követően, még a menekültügyi eljárás lefolytatása előtt, rövid időn belül tovább utazzanak valamelyik nyugat-európai államba.

A 2011-ben kirobbant „arab tavasz” hullámai, amelyek végigsöpörtek a muszlim világon, a békés tüntetésekkel egy időben hatalomra kerülő szélsőséges militáns szervezetek harci cselekményei együttesen vezettek Szíriában és Irakban polgárháborúhoz, amelynek hatására érezhető mértékben megnövekedett az Európába irányuló muszlim migráció. A humanitárius, politikai illetve gazdasági okok miatt otthonaikat elhagyni kényszerülők 2015-ben politikai indulatokat váltottak ki hazánkban, elsősorban az országon való áthaladásuk miatt, mert letelepedni nem szándékoztak itt. De az ő esetükben (sem) a háború az oka a menekülésnek. A háború csak lehetővé tette, hogy meneküljenek. Az ok igazából gazdasági, mivel a Közel-Kelet nem képes eltartani a népességgrobbanás miatt rendkívüli nagyságúra megnőtt lakosságát.

A korábban érkezett muszlimok szekularizált világból jöttek, nyitottabbak voltak az integráló törekvésekre akár az erkölcsöt, akár a szokásokat, akár a munkához, tanuláshoz való viszonyt nézzük. Magyarországi integrációjukat jelentősen megkönnyítette/megkönnyíti, hogy a főiskolát és egyetemet végzettek aránya a muszlim közösségben nagyobb volt a többségi társadalom diplomásainak arányánál. Az alacsonyabb végzettségű, kétkezi munkát végző, vagy menekült státusszal rendelkező muszlimok idővel a nyugati jóléti államokba vándorlás mellett döntenek, és ezáltal megnőtt az értelmiségiek száma, akik az asszimiláció és elnyugtatás nyomása ellenére viszonylag nagy számban vallásgyakorlók.

2015-ben már nem ilyen szekularizált arab területekről érkeztek, hanem erősen vallási irányba eltolódott területekről. Olyan emberek, akik a nyelvi korlátok és a műveltségbeli hiányok miatt nem képesek fölvenni a befogadó országok kultúráját. Az utóbbi években érkezettek mind szírnak vallják magukat – papírjaikat még az országba

⁷ Az 1698/2013. (X. 4.) Korm. határozattal elfogadott Migrációs Stratégia és az azon alapuló, az Európai Unió által a 2014-2020. ciklusban létrehozásra kerülő Menekültügyi és Migrációs Alaphoz kapcsolódó hétéves stratégiai tervdokumentum. A stratégia megfogalmazta azt a később mellőzött – szinte letagadott – javaslatot is, hogy az országnak demográfiai és gazdasági okokból szüksége lenne bevándorlókra, hatékony és hiteles kormányzati kommunikációval kellene küzdeni, a bevándorlással kapcsolatos előítéletekkel szemben. Vö. <http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA.pdf> (Letöltés ideje: 2021.07.18.)

történi belépés előtt eldobják -, miközben albánok, irakiak, palesztinok és más nációhoz tartozók is voltak köztük.

Christián László szerint a 20. század migrációs tapasztalata alapján megállapítható, hogy a nem zsidó-keresztény kultúrkörből származó migránsok társadalmi integrálása nem megy végbe a megszokott módon sem Amerikában, sem Nyugat-Európában. A probléma nem új keletű és átmenet nélküli Magyarország esetében sem, hiszen már hosszú évek óta érkeznek hazánkba migránsok, a probléma lassan és fokozatosan gyűrűzött be.⁸

A rendőrök tapasztalatai szerint a migránsok minden lehetőséget megragadtak, hogy ne kelljen regisztrálniuk. 2016-ban az ország déli határainál átlagban napi 90–100 fő lépett be illegálisan az ország területére. A kerítés megépítését követően jelentős visszaesés történt. A megkérdezett rendőrök tapasztalatai szerint először többségében irakiak, afgánok jöttek, ők főként a háború elől menekültek. 2015-ben már sok olyan személy is érkezett, akik nem közvetlenül a háború elől menekültek, vagy akik esetében nem lehetett megállapítani a nemzetiségüket. 2015-ben egyedülálló, 17–35 év közötti fiatal férfiak érkeztek többségében. Az előttük érkező családostok sokkal együttműködőbbek voltak, mint a fiatal férfiak, akik körében gyakrabban merültek fel ellentétek, amelyekből sokszor erőszakos összetűzés, ellenállás alakult ki.

Az egyik arab interjúalanyom „tájékoztatót” a migrációs árfolyamról. Eszerint Szíriából az Ausztriáig történő eljutás 8000-12.000 euróba kerül; a gyerekeket féláron számolják. Szerbiától Ausztriába 1500-2000 euró a tarifa. Egy másik muszlim elmondta, hogy előzetesen hallottak már Magyarországról: „Bármelyik nemzetiség, aki járt Magyarországon azt mondták, hogy a magyarok rasszisták, megvernek, rosszul viselkednek. Sok szír van, akitől a telefonját is elvették. Bárkit, akit megfogtak a határon megverték és visszadobták a jugókhoz (szerbekhez – AMF). De vannak magyar rendőrök, akik segítettek, de ezek kevesen vannak. Hát a magyarokat és Magyarországot senki sem szereti. Egyáltalán egy menekült sem szeretne maradni Magyarországon. Eleve azért, mert Magyarország nem ad lakást, nem támogatja a külföldieket, menekülteket.”

Egy több évtizedes tapasztalattal rendelkező, tüntetésekben „szocializálódott” rendőr őrnagy szerint egy muszlim „ha itt akarna letelepedni, akkor én azt megakadályoznám, megmondom őszintén. Ennek az az oka, hogy én, ahogy láttam Franciaország [korábbi] gyarmattartó országgént, úgy a 60-as években Marokkóból, Algériából, rengeteg muszlim származású embert hozott be ide, mint olcsó munkaerőt. A mai napig nem tudták beilleszteni őket a társadalomba. A muszlim - én azt gondolom, hogy a vallása miatt - olyan emberfajta, amelyik nem fog asszimilálódni. Tehát nem olyan, mint adott esetben az erdélyi magyarok stb. Nem lehet őket ide beilleszteni, egy európai társadalomba, kultúrába, ahol ők testidegenek számunkra és fordítva ugyanez, mi is testidegenek vagyunk számukra. Ilyen egyszerű. Nem kell. Ez egy jó példának kellene lennie, hogy miért nem szabad így a társadalmakat összevegyíteni, tüzet-vízzel nem lehet. Ez egyfajta ember kísérlet, ami itt zajlik Európában, nagyon nem támogatom.”

2015. augusztus 22-én szombat este körülbelül 150 menekültet szállítottak le a Készenléti Rendőrség egységei a Münchenbe induló vonatról. Volt, aki azt kérte, hogy inkább lőjék agyon, mint hogy Magyarországon kelljen maradnia. A gyerekeket és a nőket ültették az ablakokhoz, hogy senki ne fogjon gyanút. A menekültek és a rendőrök között

⁸ Christián László: „Rendőri helyzetjelentés a frontvonalról” A 2015. évi migrációs helyzet rendőri kezelése. In: Tóth Péter (szerk.) Magyarország és a 2015-ös az európai migrációs válság. Dialóg Campus Kiadó. Budapest, 2017. 150. o.

állóháború tört ki, ami azzal kezdődött, hogy a Budapest–München vonaton nem sokkal indulás előtt feltörték egy helyiséget, ami után valaki rendőrt hívott. A készenléteket azután vezényelték ki, hogy kiderült, körülbelül 150 olyan ember van fent, akinek semmiféle papírja nincs. Egy részük, miután leszállították a vonatról, tüntetőleg leült a peronra. *„Nem akarnak elmenni, szentül meg vannak győződve arról, hogy le lesznek lőve, vagy vissza lesznek toloncolva oda, ahonnan jöttek”* – mondta a menekültek és a rendőrök beszélgetését segítő tolmács. *„Engedjenek fel a vonatra vagy lőjenek agyon”* – kontráznak rá erre többen is a menekültek közül, még tovább szítva a pánikot.

A hangadókat a készenléteket kiemelték a tömegből, és elvezették a pályaudvar egyik termébe, de a tapintható feszültség ellenére rendőri részről erőszaknak jele nem volt. A rendőrök kordonnal választották el egymástól a hálókocsikat és a szerelvény többi részét. *„Lezártuk a vagon, mert ha ott a végén nyitva hagyok egy ajtót, akkor onnan végig jönnek, és kezdődik minden előlről”* – meséli a MÁV egyik biztonsági alkalmazottja. *„Van olyan, amikor megszűnnek az emberi jogok. A rendőrök kérték, hogy zárjuk le a vonatot.” Persze, ha valaki ki akart menni mosdóba vagy üdítőért, azt kiengedte a kalauz, de egyébként be voltak zárva a vagonba”* – fejezte be a történetet.

2015. augusztus 24-én Angela Merkel bejelentés után – miszerint a Szíriából érkezetteket nem küldi vissza abba az EU-s országba ahova beléptek -, minden migráns szír menekültnek adta ki magát és még az országba történő belépésük előtt eldobálták az irataikat. Ekkor kezdtek el Magyarországon is politikai indulatokat kiváltani, legfőképpen az áthaladásukkal, hiszen letelepedni nem szándékoztak itt. 2015. szeptember közepéig naponta 2–3 ezer fős menekült tömeget kellett kezelni, beleértve a regisztrálás folyamatát is. Az év végére napi 20–30 emberre csökkent az illegális határátlépők száma, de ősszel volt olyan nap is, amikor mindössze négy emberrel szemben kellett intézkedni.

A rendőrökkel készített interjúkból kiderül, hogy nem „nagyon volt tapasztalatunk muszlimokkal, amit tudunk az iszlámról teljesen általános, semleges volt. Akkor és a hullám lecsengése után kezdtük el mi is jobban megtanulni, megismerni. A KR laktanyában több előadás is volt az iszlámokról, muszlimokról.”

Magyarország 2015. szeptember 15-től jogi szigorítást hajtott végre.⁹ Lezárták a vasúti sínt Röszkénél a Mad Max vonattal, amely addig a menekültek fő átkelési pontjának számított. Kedden akadályokat helyeztek el Horgos 1 és Horgos 2 átkelőhelyekre is. A továbbhaladás gyakorlatilag lehetetlen volt, csak egy 150 méter hosszú konténersorba lehetett belépni, aki hivatalos úton szeretett volna próbálkozni. A hermetikusan lezárt szerb-magyar határátkelőnél feltorlódott menekültek között az extrém körülmények miatt a feszültség növekedett. Az ő szemszögükből Magyarország egy erődítménynek tűnt, amely néma rendőrsorfallal, kerítéssel, kapuval, kordonnal akadályozza meg tovább haladásukat. De ami a legfontosabb: nem értették, miért.

Szeptember 16-án Horgos 2 átkelőnél (5-ös főút régi határátkelő) a készenléti rendőrök és a menekültek egy része között konfliktus robbant ki, melynek során 20 rendőr, 300 menekült és több újságíró sérült meg. A hivatalos kommunikáció szerint *“megtámadták az országot a kaput kidöntő menekültek, akiket vissza kellett szorítani”*

⁹ A magyar büntető törvény Közigazgatás rendje elleni bűncselekmények című fejezetét kiegészítették és önálló büntetőjogi tényállássá vált a műszaki határátkelő tiltott átlépése, megrongálása és a határátkelővel kapcsolatos építési munka akadályozása. Ezek elkövetése szabadságvesztéssel büntethető és büntetésésként kiutasítást is mindenképpen ki kell szabni. Az első két büntetés esetén súlyosbító körülménynek számít, ha fegyveresen, felfegyverkezve, illetve tömegzavargás résztvevőjeként követik el. Az embercsempészség szervezőit, irányítóit tíztől húsz évig terjedő szabadságvesztéssel lehet büntetni és el kell kobozni a bűncselekmény elkövetésének ideje alatt szerzett vagyon.

Úgy kezdődött, hogy néhány agresszív hangadó vezetésével a szerb oldalon a migránsok áttörték a határt lezáró kaput, ezért könnygázzal fújták le őket. Erre válaszul a támadók kődarabokkal, botokkal, betondarabokkal és a segítségnyújtók által odavitt vízespalackokkal dobálták a határzár vonalán felsorakozott rendőröket. Ők könnygázt, valamint vízágyút használtak, míg a támadók autógumikat gyújtottak fel és a közeli melléképületek tetejéről dobálták őket.

Rendőrszakmai hibák sorozata miatt is eszkalálódtak az események és csak 19 óra körül kezdett csillapodni. Nem neveztek ki és nem küldtek rendbiztost, aki a szerbekkel és a muszlimokkal tárgyalt volna. A szerb rendőrséghez delegált rendőrségi összekötő jogszerűen tartózkodott volna szerb területen és tartotta volna a kapcsolatot minden féllel tolmács útján is. A kommunikáció elmaradása a rendőrségi tétlenséggel együtt felbátorította a tömeget. A pajzsokkal felszerelt rendőröket hosszú időn keresztül egy helyben tartották kitéve őket a tömeg kényének. Egy szakember szerint nem a rendőröknek kellett volna a testükkel védeni a határt, a torlaszolásához elég lett volna két teherautó és egy vízágyú is. A nyolc sorban felsorakozott rendőrök különböző rendőri szervektől érkeztek és gyakran egymást akadályozták.

Megérkezett a Terrorelhárítási Központ (TEK) azonosítószám nélküli felszámoló csapata, ami tovább élte a helyzetet. A TEK – ellentétben a többi rendőri egységgel – nem tartozott a Készenléti Rendőrség alárendeltségébe, önállóan járt el. Nem rendelkezett csapatszolgálati gyakorlattal, ami nélkülözhetetlen lett volna. Úgy jártak el, mintha nehézsúlyú bűnözőket kellene felfogniuk. 17.30 körül a mintegy ezerfős migráns tömeg, a gyerekeket pajzsként használva áttörte a kaput és behatolt a magyar területre. Ekkor érkezett a helyszínre mintegy 100 szerb rendőr, akik visszaszorították a migránsokat. Este 10 óra körül állt helyre a rend.

A migránsok általános viselkedésével kapcsolatban a rendőri vélemények egyeznek az állampolgári többség véleményével. „Eldobálták, amit kaptak, mert úgyis kapnak újat. Például volt, amikor elkísértük őket Ausztriába és eldobálták a takarót, mert kapnak újat. Az osztrákoknál meg úgy jött le, hogy szegény migránsok nem kaptak nálunk semmit, pedig de, csak eldobálták. A kajánál meg a víznél is ez volt. Megitták vagy megették a felét, majd eldobálták, mert úgyis kaptak másikat, ezért nem érdekelte őket.” Idézve egy másik interjúból, ami ugyancsak általánosnak tekinthető: „A menekülteket csak színről és nyelvről lehet megkülönböztetni. Csak arról inkább, ahogy beszélnek arabul, az akcentusról. Másképpen nem lehet. Se kinézet se pénz, se ruházat, csak az akcentus. Illetve a szírek a többi arabhoz képest nem agresszívak.”

A „friss” bevándorlók megvetik az „erkölcstelenségét” annak az európai kultúrának, amelyet élvezni szeretnének. Ebből fakadóan azt látjuk, hogy – néhány példától eltekintve – nem akarnak integrálódni, szemben azokkal, akik kulturálisan is megállják a helyüket. Tőlünk nyugatra már párhuzamos társadalmakat hoztak létre, és ezekben az országokban az iskolarendszerekből is ők buknak ki elsősorban. Az utóbbi évek bevándorlóira fokozottan jellemző, hogy magukkal hozzák azt a káoszt és azt a rendetlenséget, amely elől egyébként menekülnek.

Magyarországon, elsősorban Budapesten is kialakult egy arab-muszlim közösség az elmúlt évtizedekben. Több generációs közösségről beszélünk, amelynek korábban érkezett tagjai közül sokan itt alapítottak családot, itt tanultak, itt teremtettek egzisztenciát. A magyarországi arabok fele Budapesten él, összetartó, mindenkit integráló közösségük nincs. Vannak ugyan szűk baráti társaságok, de a diaszpóra tagjai szétszórtan élnek, és napi szinten elsősorban magyarokkal állnak kapcsolatban. Mivel a közel-keleti társadalmakban a

férfiak mobilabbak, a hazánkban élő arabok 75 % férfi. A nők többnyire már feleségként jöttek Magyarországra. Az arabok többsége még otthonról hozta magával az egymás iránti bizalmatlanságot. Tudni kell, hogy az arab országokban a társadalmak töredezetek, a különféle felekezetek, osztályok, családok tagjai csak felületesen érintkeznek, egymáshoz óvatos diplomáciával közelednek.

Amikor egy arab találkozik egy másikkal Budapest utcáin, az első dolga, hogy a másik háttérét alaposan feltérképezi. Melyik országból érkezett és milyen társadalmi osztályból? Milyen vallású? Mivel foglalkozik itt vannak-e közös ismerőseik? Ha igen, akkor azok mennyire jelentenek jó referenciát? Igazi barátság, őszinte összetartás leginkább az egy országból érkezők vagy a hozzávetőlegesen hasonló anyagi helyzetű, hasonló integrációs szinten álló emberek között alakulhat ki. Ebből azonban kevés van, így az arabok többségének inkább magyar barátai vannak, akikre nem érvényesek az otthoni kötöttségek. De sokszor még az egy országból való származás is megosztó faktor: a szíriai polgárháború például végérvényesen kettészakította a hazai szír közösséget. Évtizedes barátságok mentek tönkre és új baráti körök alakultak pusztán a politikai szimpátia miatt.

Az „újhullámos” bevándorlók nemcsak a generációs különbségből adódóan mások, de a politikai-történelmi viharok következtében másként is viszonyulnak az európaiakhoz, mint a több évtizeddel ezelőtt érkezettek. Egy középkorú arabról ránézésre nem lehet megmondani, hogy az elmúlt évek menekülthullámmal érkezett-e vagy már itt született arab családban. De az előítélet mindkét esetben sújtja őket. Alejandro Portes és Alejandro Rivas szerint *„A második generáció beilleszkedést tekinthetjük bizonyos szempontból a legfontosabbnak, hiszen míg a szülőket sokszor erősebben fűzik a kötelek hazájukhoz, mobilabb életet élnek és gyakran vissza is települnek, a második generáció szorosabban kötődik a befogadó társadalomhoz, nem ritka a százszázalékos azonosulás sem a befogadó ország nemzeti identitásával.”*¹⁰

Arabokkal beszélve elmondták, hogy azért van ennyi fiatal a menekültek között, mert a teljes család kijuttatására nincs elég pénzük. Ezért elküldik a 18 év alatti gyereket, akinek révén – miután megkapta a tartózkodási engedélyt – végre tudják hajtani a családdegyesítést.

Volt olyan menekült, aki legálisan érkezett Magyarországra és volt olyan akinek Adnan nevű unokatestére háromszor kísérlete meg az átjutást a zöld határon. Mind a háromszor elfogták és mind a háromszor megverték és elvették telefonját. Tapasztalata alapján állította, hogy csak a szerbek és a magyarok verték a menekülteket és ők vették el a telefonokat is. Ezért aztán *„senki nem szereti a magyarokat, egyik külföldi sem, bárkinek mondd Magyarországot, rosszul lesznek.”* – fejezte be „élménybeszámolóját”. Majd a magyar rendőrökkel kapcsolatban hozzátette, hogy: *„Azt gondolom, hogy a magyar rendőrök a menekülthullám miatt viselkednek barátságatlanul az arabokkal. Nem tudom miért nem értik meg, hogy mi nem akarunk itt maradni, tovább akarunk menni Németországba vagy Ausztriába, mert adnak pénzt vagy házat. Vannak okos arabok, akik ide jöttek Magyarországra, de tovább mentek, mert nem voltak jó lehetőségek a számukra. Ebben azt nem értem, hogy miért nem válogatták ki (ti a magyarok – AMF) az olyan arabokat, akik okosak, adtak volna nekik pénzt és munkalehetőséget, így nagyon jó munkaerőre tett volna szert az ország.”*

2015-ben egy államközi megállapodás alapján Jordániából szírek érkeztek Magyarországra. Egyik interjúalanyom is így került ide a feleségével és a szüleivel. Az első

¹⁰ Barna Mária et al: Az én házam egy keleti ház a nyugati világban. ICCR Budapest Alapítvány. 2012. 16. o.

évben fizették nekik a lakást és havi 90 ezer forintot kaptak. Ez 6 hónapig tartott, utána semmit nem juttattak. Idézem: *„Én azért választottam Magyarországot, mert így nem kellett gyalog jönni Törökországból vagy a tengeren keresztül, hanem ide hoztak engem. Velem tudott jönni édesanyám, édesapám és a feleségem is. Alapvetően nagyon jól érezzük magunkat itt, nincsen senkivel sem problémánk. Amikor jöttünk, mi nem érintkeztünk rendőrökkel, mert az ügyintézés a bevándorlási hivatalon keresztül történt. Ez így nem került nekünk semennyibe. Nem kellett fizetni a repülőjegyért, ők fizettek mindent. Azóta többször voltam határátkelőhelynél, de nem volt problémám rendőrökkel.”* De azon menekültek közül, akik regisztráltak és menedékkérelmet adtak be, sokan nem várták meg kérelmük elbírálását, hanem még az elbírálás előtt elhagyták az országot.

2015 szeptembere mozgalmas volt a rendőrök számára is. Augusztus végétől Magyarország csak úti okmánnyal és érvényes vízummal akarta tovább engedni a migránsokat, ezért a Keleti pályaudvaron az összegyűlt tömeg tüntetésbe kezdett. Szeptember 4-én migránsok ezrei indultak el a Keleti pályaudvartól gyalog Ausztria és Németország felé. A magyar rendőrség felügyelte a vándorlást, és részleges útlezárásokkal próbálta biztosítani a vándorlási útvonalon haladó tömeg biztonságát. Éjszaka a BKV és a volánbusz autóbuszai érkeztek meg a keleti pályaudvarhoz, hogy elszállítsák az illegálisan vándorlókat Hegyeshalomig, Ausztria határáig.

A Röszkén szerzett tapasztalat alapján a Human Rights Watch úgy minősítette a magyar hatóságokat, hogy állatként viselkednek a menekültekkel. Interjúalanyaim elmondták, hogy azért kellett átdobálni az ennilalót az elől állók felett, mert: *„Hiába adtuk oda az ennilalót a kollégáknak, nem adták tovább, ezért dobáltuk át felettük. Teljesen férfi dominancia volt, először ők jöttek a kajáért, utánuk a nők meg a gyerekek.”*

A rendőrök szerint a menekültek nem becsülték meg a kapott segítséget. Ismét idézek: *„Eldobálták, amit kaptak, mert úgyis kapnak újat. Például volt, amikor elkísértük őket Ausztriába és eldobálták a takarót, mert kapnak újat. Az osztrákoknál meg úgy jött le, hogy szegény migránsok nem kaptak nálunk semmit, pedig de, csak eldobálták. A kajánál meg a víznél is ez volt. Megitták vagy megették a felét, majd eldobálták, mert úgyis kaptak másikat, ezért nem érdekelte őket.”*

Beszéltem olyan Budapesten élő arabokkal, akik elmondták, hogy munkaerőként megbecsülik őket és ebből következik, hogy a sikerélmények nagymértékben elősegítik integrációjukat. Személyes tapasztalataim alapján állítom, hogy azok a fiatal muszlimok, akik Európában szeretnének maradni, azok tesznek is érte. A legtöbb közülük első nekifutásra befejezi a kötelező iskolát illetve elsajátítja az ismereteket. Könnyen hoznak létre kapcsolatokat nem muszlimokkal és az integráció is könnyen megy, hiszen egyszerűbb számukra az alkalmazkodás, mint az idősebbeknek. Annyira nincsenek a valláshoz ragadva, mint az idősebb muszlimok; ez természetesen nem azt jelenti, hogy felhagynak a vallással csak rugalmasabban kezelik azt. Legtöbbjük könnyen megtanulja a nyelvet és fogékonyak is rá. Az adott ország nyelvén kívül az iskolában általában legalább még egyet megtanulnak. Szorgalmas tanulásuknak köszönhetően, illetve részben a kapcsolataik révén hamar találnak maguknak munkalehetőséget is.

Készítettem interjút olyan arabbal is, aki több évet töltött Magyarországon, majd megpróbált egy másik országban érvényesülni, de viszonylag hamar visszajött, mert az adott országban sokkal nehezebb volt a beilleszkedés a társadalom muszlim ellenessége miatt. A legfőbb probléma számára a gyerekből is adódott, mert az ottani körülmények miatt nem tudtak barátkozni és nagyon egyedül érezték magukat. Miután visszajött, az itteni

közegben továbbra is jól érzi magát és Magyarországon szeretné leélni az életét. Nálunk ilyen gondja nem volt, a játszótéren sokkal befogadóbbak a gyerekek.

Ami számomra is meglepő volt, az a migránsok előítéletessége. Egy magyar rendőr tapasztalatai: *„Igen számomra a legmegdöbbentőbb az volt, hogy nem elfogadók az arabok a színes bőrűek el. Erről már korábban hallottam, de hogy ennyire nem, azt azért nem gondoltam volna. Amikor ideiglenes meghallgató központban voltam éjszakai parancsnok majdnem zárkában lázadás tört ki azért, hogy a színes bőrű fekete afrikai migránst ne tegyünk közéjük. Mert mi is éreztük, hogy akkor nem tudtuk volna garantálni akár a biztonságát sem.”*

Az általam legjobban ismert szírek segítenek egymásnak. Nem minden náció ilyen, de a szírek 80%-a igyekszik segíteni a másikon. Például „ha valaki az én városomból származik, akkor nekem kötelességem segíteni”. Általában előre, tudják, hogy hova jönnek, úgy indulnak, hogy olyan helyre menjenek, ahol van ismerőse a saját városából. Egyből keresni fogja, mert tudja, hogy kötelesek neki segíteni.

A rendőröknek is szakszerű meglátásaik vannak a szírekről. „A szírek általában családosan jöttek, a többi nációból inkább jókötésű fiatalok. Ráadásul a szírek összetakarítottak maguk után. *„Idejött egy szír nő hozzánk és kért egy seprűt, hogy szeretne maguk körül összesöpörni. A többi nemzet tagjai viszont nem. Oda vittük nekik is a seprűt, de mondták nem kérik, ők nem fognak takarítani. Mi meg természetesen nem mentünk be takarítani biztonsági okok miatt sem.”*

Befejezésül álljon itt egy arab menekült negatív véleménye a magyar rendőrökről, mintegy esszenciája a korábban elmondottaknak: *„A magyar rendőrök szemtelenek, megverik az embereket, nagyon rossz nálatok, olyan, mint egy börtön és még az élethez sincs lehetőség. Magyarország szegény ország. Akitől vesznek ujjlenyomatot nem fog tudni menni máshova, pedig mi mennénk Németországba. Ott jobb lehetőségek vannak dolgozni. Adnak támogatást. Nekünk szükségünk van lehetőségekre, hogy tudjunk élni. Egy menekült semmit nem ér, ha ott marad. Ha a nyelvet megtanulod, akkor se tudsz semmit kezdeni. Nem úgy, mint más országokban. Elment a barátom inkább Svédországba pedig éveken át itt élt. Ráadásul a magyar a saját népén nem tud segíteni. Ha magukon nem tudnak, másokon, hogy akarnak.”*